

การวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้จากผลงานวิจัย Analysis of Sufficiency Economy Philosophy and Application from the results of research

ปรีชา ปาโนรัมย์¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในหลายๆ หมู่บ้านที่ผู้เขียนได้ดำเนินการวิจัยและเพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตของเกษตรกร พนักงานในหน่วยงานภาคเอกชนและภาครัฐ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ผู้เขียนได้ดำเนินการวิจัยในแต่ละผลงานวิจัยซึ่งมีจำนวน 6 โครงการ โดยมีกลุ่มเกษตรกร พนักงานในหน่วยงานภาคเอกชนและภาครัฐบาล จำนวนทั้งหมด 1,500 คน ตามรูปแบบการสุ่มของแต่ละงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะมีรูปแบบวิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ทั้งนี้เกิดจากความคิดเห็นและความเข้าใจที่แตกต่างกัน ผลสำเร็จจึงมีความต่างกัน บางคนสามารถพลิกวิกฤตเป็นโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว แต่หลายคนเข้าใจวิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคลาดเคลื่อนและขาดการไตร่ตรองต่อการใช้จ่ายจึงทำให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือหลายคนไม่ได้ประยุกต์ใช้แต่ได้ระบุว่าตนเองประยุกต์ใช้ได้ถูกต้อง ดังนั้นวิธีปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจึงพบว่า จะต้องเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจใน “ความหมาย” ที่แท้จริงก่อน จากนั้นจึงจะสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตรงตามหลัก 3 ห่วง และ 2 เงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ : การวิเคราะห์, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

This article aimed to study how to apply the sufficiency economy philosophy of the people in different village, where the author conducted the research and used as a proper practical guideline for the livelihood of farmers, Employees in public and private sectors. The samples used for the research were the samples from 6 research projects consisted with the 1,500 persons of agriculturists, employees of public and private sector by sampling in each project. The tool used for this research was the content analysis. The results were found that most people had a different way in applying the sufficiency economy philosophy. This was due to different

¹ รศ.ดร.ปรีชา ปาโนรัมย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

opinions and insights, the success was different. Some people could turn the crisis into an opportunity to make income for themselves, but many people understood how to apply the economic sufficiency philosophy, so it could not be applied effectively. Many people had not applied, but had stated that they applied it correctly. Therefore, the practice of sufficiency economy philosophy must begin firstly with understanding in its real meaning and then they would be able to correctly follow the three loops and two conditions in Sufficiency Economy Philosophy.

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ถือเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญและเข้ากับบริบทสังคมไทยเป็นอย่างดี เพราะเป็นแนวปฏิบัติที่สามารถใช้กับการดำรงชีวิตของประชาชนชาวไทยในทุกอาชีพ โดยทุกคนสามารถที่จะประยุกต์ใช้ให้เข้ากับระบบการทำงานของแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดความพอเพียง สมดุล มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันรวมทั้งการมีคุณธรรมจริยธรรม กล่าวคือ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หมั่นหาข้อบกพร่องและแก้ไขข้อบกพร่องนั้นเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติ โดยพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา นั้นได้แก่ พื้นที่ในอำเภอเมือง ได้แก่ ตำบลเสม็ด ตำบลสะแกโพรง ตำบลบ้านบัว ตำบลบ้านยาง และตำบลหนองสองห้อง ซึ่งก่อนมีการดำเนินการวิจัยในแต่ละพื้นที่ ผู้วิจัยได้มีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นแล้วพบปัญหาคือ ประชาชนในทุกเขตพื้นที่มีความเข้าใจในความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคลาดเคลื่อน ขาดผู้อธิบายให้ความรู้ที่ตรงกับความหมายที่แท้จริง ขาดการวางแผนและประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ขาดการสร้างจิตสำนึกในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเพื่อที่จะทราบถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงว่า ประชาชนในเขตพื้นที่ทั้ง 5 ตำบล มีสาเหตุหรือปัจจัยใดที่ทำให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง และไม่สามารถที่จะนำพาตนเองให้รอดพ้นจากความยากจน หรือ รอดพ้นจากหนี้สินที่เป็นอยู่ แต่กลับมีหนี้สินเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีทรัพย์สินลดลงไปเรื่อย ๆ เช่นกัน ดังนั้น ในบทความนี้ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อค้นพบต่างๆ ที่เกิดจากผลงานวิจัยทั้ง 6 เรื่องมาเพื่อวิเคราะห์เป็นแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับผู้ใดในความรู้และสนใจเพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์การเขียนบทความ

เพื่อศึกษาวิธีการประยุกต์ สังเคราะห์และรวบรวมวิธีปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อวิเคราะห์ให้เป็นแนวปฏิบัติที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตของเกษตรกร หรือ ประชาชนผู้สนใจทั่วไป

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในผลการวิจัยของแต่ละโครงการนั้น ผู้วิจัยขอสรุปข้อค้นพบในแต่ละประเด็นแล้วอภิปรายเพื่อให้ผู้สนใจมองเห็นภาพในอีกมิติหนึ่งของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อให้ทุกท่านสามารถพิจารณาบริบทต่างๆ แล้วประยุกต์ใช้เพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตของแต่ละท่าน

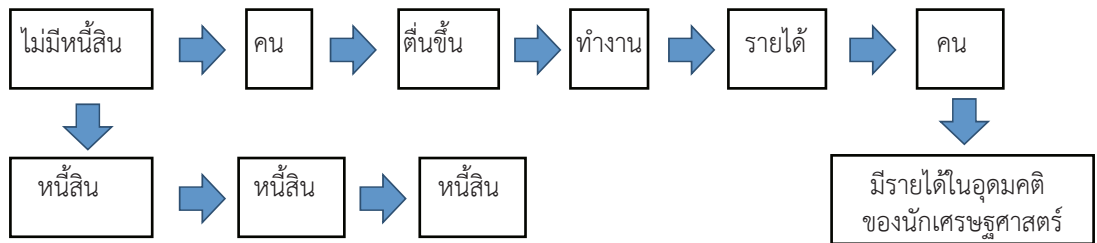
1. ข้อมูลเบื้องต้นก่อนศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มนุษย์ หากพิจารณาในลักษณะของกฎไตรลักษณ์ตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ ได้แก่ การเกิด แก่ เจ็บ และตาย จะพบว่า ความตายถือเป็นจุดสิ้นสุดของทุกชีวิต เพราะสภาพร่างกายของมนุษย์ในโลกที่เป็นอยู่แห่งจักรวาลนี้ หากไม่ประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ ก่อน ก็จะมีอายุการใช้งานได้จริงประมาณ 100 ปี บวกลบ 20 ปี กล่าวคือ หากมีชีวิตอยู่ได้เกิน 100 ปี ก็จะไม่เกิน 120 ปี หรือ หากต่ำกว่า 100 ปี ก็จะมีอายุอยู่ประมาณ 80 ปี แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมา คนไทยส่วนใหญ่จะเสียชีวิตไม่เกิน 80 ปี โดยเฉลี่ย และเมื่อนับอายุ 80 ปีเป็นฐาน ก็จะพบว่า การดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ภายใน 80 ปีนี้ เราน่าจะสร้างคุณประโยชน์หลายอย่างให้กับตนเอง ลูกหลานหรือประเทศชาติ การใช้ชีวิตให้มีความสุขจึงเป็นเรื่องที่น่ายากยิ่ง แต่ความสุขเหล่านี้ ไม่ควรไปเบียดบังอีกคนหนึ่งหรือหลายคนเพื่อให้ตนเองมีความสุข ดังนั้น การสร้างความสุขให้กับตนเองและส่งผลให้คนอื่นที่อยู่ข้างๆ หรือสังคม หรือ ประเทศชาติมีความสุขไปด้วย จึงเป็นสิ่งที่น่าจะทำเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม ในชีวิตของคนไทยทุกคนที่กำลังเป็นไปอยู่ในขณะนี้ล้วนพบกับความสุขและความทุกข์ปะปนกัน ซึ่งความสุขและความทุกข์เหล่านี้มักผูกติดอยู่กับเรื่องเศรษฐกิจหรือ รายได้ กล่าวคือ หากครอบครัวใดมีเศรษฐกิจดี โดยที่เศรษฐกิจที่ดีนั้นได้มาโดยสุจริตก็จะได้มีความสุขที่แท้จริงด้านเศรษฐกิจและมีชีวิตการเป็นอยู่ที่ดี ไปไหนมาไหนก็มีแต่คนยกย่องสรรเสริญเพราะการได้มาซึ่งเศรษฐกิจที่ดีภายในครอบครัวเป็นการได้มาจากความสามารถอย่างแท้จริง แต่ในทางตรงกันข้ามหากครอบครัวใดมีเศรษฐกิจที่ดีแต่การได้มาซึ่งเศรษฐกิจที่ดีนั้นได้มาโดยไม่สุจริต ความสุขที่เกิดขึ้นด้านเศรษฐกิจก็ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริงและยั่งยืน การดำเนินชีวิตก็จะเป็นไปอย่างตึงเครียด หวาดระแวงในแต่ละวัน ซึ่งทั้งหมดนี้ ทุกท่านสามารถที่จะพิจารณาได้โดยใช้ใจที่บริสุทธิ์ของตัวท่านในการพิจารณา และจะพบด้วยตัวท่านเองว่า การได้มาซึ่งเศรษฐกิจโดยสุจริตและการได้มาซึ่งเศรษฐกิจโดยไม่สุจริต แบบใดจึงจะมีความสุขมากน้อยกว่ากัน และแบบใดจึงจะสามารถใช้ชีวิตได้เป็นปกติสุขในโลกนี้ได้ดีกว่ากัน

อย่างไรก็ตาม หลายคนมักจะพบกับปัญหาวิกฤตด้านเศรษฐกิจอยู่เป็นประจำ หากบุคคลประสบกับปัญหาชีวิตด้านเศรษฐกิจแล้วหาทางออกไม่ได้ จะพบว่า ไม่มีความสุขต่อการดำรงชีวิต การเป็นอยู่ในแต่ละวันมักจะมีความทรมานทรมาย หายใจไม่คล่อง ไม่ว่าจะทำอะไรเมื่อนึกถึงหนี้สินที่จะต้องจ่ายในแต่ละวันก็มักจะรู้สึกใจหายลึกๆ เพราะยังหาจ่ายไม่ได้ และก็มักจะไปพึ่งใคร การเที่ยวยืมเงินบุคคลอื่นนั้น มักจะมีความรู้สึกเกรงใจ อายและไม่กล้าที่จะไปหยิบยืมมา การประสบกับปัญหาความรู้สึกดังกล่าวมักเกิดขึ้นกับบุคคลหลายๆ คน อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาหนี้ จำเป็นที่จะต้องเริ่มจากการตั้งคำถามว่า ทำไมหลายคนใช้ชีวิตมาเกินครึ่งหนึ่งแล้ว แต่กลับต้องวิ่งหารายได้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งเราอาจจะกล่าวอีกว่า มีปัจจัยหลายอย่างที่ไม่สามารถควบคุมได้ นั่นคือ ความต้องการของบุคคล มีความไม่พอเพียง พอดี หรือสมดุล เกิดขึ้นจึงทำให้ต้องแสวงหา แต่คำถามเช่นนี้อาจไม่ถูกต้องเสมอไป เพราะการแสวงหารายได้อยู่ตลอดเวลา ไม่ได้หมายความว่า บุคคลคนนั้น จะไม่พอดี จะไม่พอเพียงหรือไม่มีความสุขในชีวิต แต่อาจจะเป็นการแสวงหารายได้เพื่อทำให้เกิดความพอเพียง พอดี หรือสมดุล ก็ได้ เพราะชีวิตของคนๆ หนึ่งและครอบครัวของเขา มีความจำเป็นที่จะต้องบริโภค จะต้องหามาใช้สอยตลอดช่วงที่มีชีวิตอยู่ พวกเขาจึงต้องแสวงหารายได้อยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การที่ชีวิตของคนๆ หนึ่ง สามารถที่จะทำให้ทรัพย์สินกลายเป็นรายได้ ให้เขาตลอดเวลาโดยไม่ต้องแสวงหาทรัพย์สินอีก หรือ มีทรัพย์สินที่สามารถออกเอยเป็นรายได้อยู่ตลอดเวลาและรายได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นเรื่องที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะการได้รายได้ในลักษณะนี้ ถือว่าเป็นผู้ที่มีรายได้ในอุดมคติของนักเศรษฐศาสตร์ เช่น นายวิลเลียม เฮนรี เกตส์ หรือที่มักเป็นที่รู้จักในชื่อ บิล เกตส์ ซึ่งเป็นนักธุรกิจชาวอเมริกัน และเป็นคนที่ร่ำรวยเป็นอันดับหนึ่งของโลก เป็นต้น

หรือ ท่านอื่นๆ ที่มีความร่ำรวยอยู่ในขณะนี้ เพราะบุคคลเหล่านั้น มีรายได้ที่วิ่งเข้าหาพวกเขาอยู่ตลอดเวลาและเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้น ๆ โดยไม่มีวันหยุด ซึ่งไม่ต้องทำงาน แต่ก็มีรายได้ เพราะทรัพย์สินและบริหารงานแทน ซึ่งการที่บุคคลคนหนึ่งจะมีรายได้ในลักษณะนี้ได้มันจะต้องเกิดจากการวางแผนชีวิตได้อย่างยอดเยี่ยมและหาช่องทางที่สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองได้อย่างโดดเด่น หรือบางคนก็เชื่อเรื่องบุญ ก็สามารถที่จะกล่าวได้ว่า พวกเขาเหล่านี้ ทำบุญมาดีจึงทำให้พวกเขาพบกับการงานหรือธุรกิจที่ดี อย่างไรก็ตาม ในทางพระพุทธศาสนายืนยันว่า “บุญทำกรรมแต่ง” นั้นหมายความว่า บุญเราต้องทำและกรรมที่เกิดจากบุญจะเป็นเครื่องตกแต่งให้เรานั้นไปได้ดี ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า พวกเขาเหล่านั้นทำบุญมาดีจริง ซึ่งไม่ใช่บุญที่เกิดจากชาติก่อน แต่เป็นบุญที่เกิดจากชาตินี้ เพราะพระพุทธเจ้าเคยได้ดำรัสไว้ว่า “ชีวิตนั้นเลือกเกิดไม่ได้แต่เลือกที่จะเป็นได้” ซึ่งบุคคลที่มีรายได้อยู่ตลอดเวลาทำบุญมาดี เพราะคำว่า “บุญ” ที่พวกเขาได้สร้างนี้ ก็คือการทำความดี คิดดี วางแผนดี เจตนาดีในเรื่องธุรกิจ และมีเจตนามอบสินค้าให้ประชาชนทั้งโลกด้วยใจที่เมตตาอย่างกว้างขวาง จึงทำให้กุศลนี้ส่งผลให้มีรายได้เกิดขึ้นอย่างงดงาม และเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา แม้เขาเสียชีวิตไปแล้วก็ยังมียาได้ให้ลูกหลานได้ใช้จ่ายไปอีกนาน

ดังนั้น การทำธุรกิจที่มีเจตนาดี มีการวางแผนอย่างเป็นระบบที่ดี ช่วยเหลือบุคคลอื่นให้มีความรู้ทำให้มีรายได้ ไม่เบียดเบียนหรือกระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น และเป็นการช่วยมนุษยชาติให้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ด้วย ถือว่าเป็นการทำความดีที่มีผลทำให้บุคคลคนนั้นประสบความสำเร็จในชีวิต จากผลการวิจัย ปรีชา ปาโนรัมย์ (2553, 2555, 2558, 2559, 2560, 2561) พบว่า ระบบการทำงานของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ดำเนินการวิจัยนั้น ยังมีระบบในการวางแผนเพื่อทำงาน ทำธุรกิจ ยังไม่เป็นระบบ ยังไม่เป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่ระบบการดำเนินชีวิตของแต่ละคนในกลุ่มตัวอย่างในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับระบบการทำงานของประสบความสำเร็จในชีวิตของโลกและอาจถือได้ว่า เป็นระบบการทำงานของมนุษย์ก็ว่าได้จะมีลักษณะจำแนกได้ 3 ประเภท ซึ่งสามารถที่จะวิเคราะห์ได้ตามภาพด้านล่าง ดังต่อไปนี้

จากภาพอธิบายได้ ดังนี้

ประเภทที่ 1 คือ (1) คน (2) ตื่นขึ้นมาเพื่อ (3) ทำงาน ทำงานเพื่อ (4) ตามหารายได้ แต่เมื่อพิจารณาถึง บุคคลประเภท แรกนี้ จะพบว่า ในขณะที่ตื่นขึ้นมาเพื่อทำงานตามหารายได้นั้น ถ้าไม่มีหนี้สินชีวิตก็เป็นไปอย่างเรียบง่ายไม่รวยไม่จน หรืออาจจะรวยก็ได้ แต่ในเขตที่ท้าววิจัย ไม่พบบุคคลประเภทแรกนี้ในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งอาจจะอยู่ในเขตพื้นที่อื่น และบุคคลที่อยู่ในประเภท แรก หาได้ยากมาก และไม่มั่นใจว่า รวยหรือจน แต่คาดว่า ชีวิตน่าจะเรียบง่ายไม่รวยไม่จน

ประเภทที่ 2 คือ (1) คน (2) ตื่นขึ้นมาเพื่อ (3) ทำงาน ทำงานเพื่อ (4) ตามหารายได้ และบุคคลประเภทนี้ จะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

- กลุ่มแรก กลุ่มที่มีหนี้สินน้อยกว่ารายได้ กลุ่มนี้ ถ้าหนี้สินอยู่ห่างมากก็แสดงว่ามีหนี้สินน้อย แต่ถ้าขยับเข้าใกล้ก็จะมีหนี้สินค่อนข้างมาก แต่ยังมีหนี้สินห่างไกลอยู่ นั่นคือ มีหนี้สินน้อยกว่ารายได้ และสามารถจัดการหนี้สินได้ โดยภายในงานวิจัยนี้บุคคลในกลุ่มแรกหายากมาก และมีไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์

- กลุ่มที่สอง กลุ่มที่มีหนี้สินเท่ากับรายได้ กลุ่มนี้ มีชีวิตลำบากมาก เพราะเป็นการหารายได้วันต่อวัน หากหยุดทำงานเมื่อไหร่ จะมีหนี้สินเพิ่มทันทีและไม่มีเงินชำระหนี้ กลุ่มนี้จำเป็นต้องทำงานทุกวันเพื่อหาเงินไปจ่ายหนี้ กลุ่มนี้หาง่ายมาก เพราะมีถึง 60 เปอร์เซนต์

- กลุ่มที่สาม กลุ่มที่มีหนี้สินมากกว่ารายได้ กลุ่มนี้ มีชีวิตลำบากมาก หรือลำบากอย่างแสนสาหัส เพราะมีหนี้สินล้นพ้นตัว ต้องหนีหนี้ ชีวิตอยู่อย่างหวาดระแวง เป็นทุกข์อยู่ตลอดเวลา ไม่มีทรัพย์สินที่เป็นของตัวเอง ทรัพย์สินติดอยู่กับนายทุน ติดอยู่กับธนาคาร มีหนังสือทวงหนี้ทุกเดือน และถูกยึดทรัพย์สินก็มี เหมือนเป็นบุคคลล้มละลาย ทั้งๆ ที่ศาลยังไม่ได้สั่ง แต่ชีวิตถูกธรรมชาติของหนี้สั่งแล้ว กลุ่มนี้หาง่ายเช่นกัน เพราะมีถึง 39 เปอร์เซนต์

ประเภทที่ 3 (1) คน (2) ตื่นขึ้นมาเพื่อ (3) ทำงาน ทำงานเพื่อ (4) ตามหารายได้ แต่กลุ่มนี้ ในช่วงชีวิตหนึ่ง จะเป็นคนกลุ่มแรกและกลุ่มสองประเภทที่ สอง ซึ่งบางคนอาจล้มลุกคลุกคลานมาในอดีต แต่เนื่องจากการทำงานอย่างเป็นระบบ มีสติตั้งมั่น มีความขยันอดทนมุ่งมั่นไม่ปรับปรุงและตั้งใจ (ซึ่งคุณสมบัติข้อนี้ถือว่าเป็นคุณสมบัติที่ผลักดันให้บุคคลประสบความสำเร็จในทุกด้าน) ตั้งอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง วางแผนชีวิตอย่างมีระเบียบ จนกระทั่งสามารถขจัดหนี้สินออกไปให้ทางไกลได้ และมาเย็นอยู่ตรง (5) เป็นคนที่มีรายได้วิ่งตาม หรือ มีรายได้มากกว่าหนี้สินอย่างมหาศาล จากนั้นทุกวินาทีของเขาจะมีรายได้วิ่งตาม แม้ไม่ได้ทำงาน แต่ทรัพย์สินที่มีอยู่ บริวารที่มีอยู่ทำงานให้แทน ทำงานเพื่อนำรายได้มามอบให้กับเขา กลุ่มนี้เรียกได้ว่า เป็นกลุ่มที่มีรายได้ในอุดมคติของนักเศรษฐศาสตร์ หรือ ชีวิตของพวกเขาเย็นอยู่ตรงหมายเลข (6) ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จที่จะได้รับรายได้ในอุดมคติของนักเศรษฐศาสตร์ประเภทนี้ในเขตพื้นที่ดังกล่าว

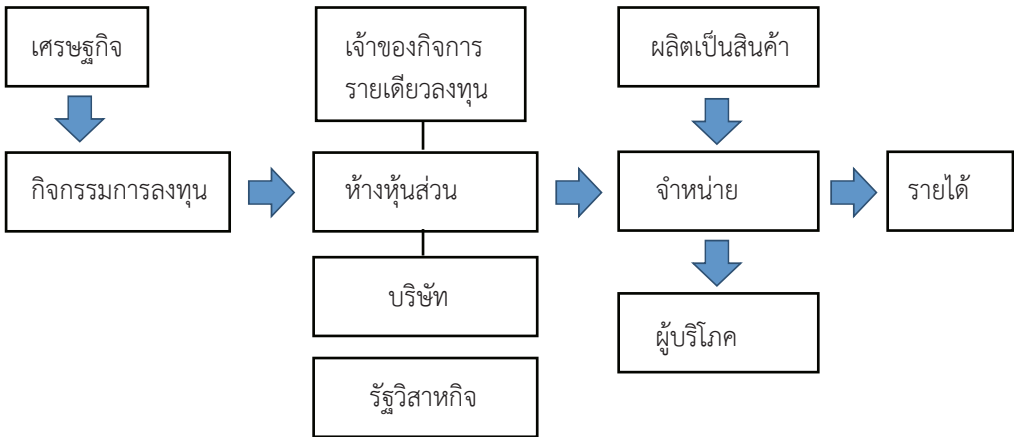
การที่บุคคลในกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ได้แก่ การทำให้มีรายได้อยู่ในอุดมคติของนักเศรษฐศาสตร์ หรือ การทำให้มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่าย โดยให้มีกิน มีใช้ และมีเก็บ นั้น อาจมีปัจจัยหลายอย่างที่ไม่ประสบความสำเร็จ แต่จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินชีวิตและหากเข้าใจปัจจัยนี้ในเบื้องต้นก่อนก็จะเป็นประตูเปิดทางไปสู่ความสำเร็จอื่นๆ ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างแน่นอน นั่นคือ การยังไม่เข้าใจในความหมายที่แท้จริงของคำว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ดังนั้น จากผลการวิจัยดังกล่าว บุคคลจึงควรทำความเข้าใจในความหมายของปรัชญา ฯ อย่างถ่องแท้ก่อน ต่อจากนั้นก็จะเกิดผลทำให้เกิดความเข้าใจในการประยุกต์ใช้ปรัชญา ฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2. ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการวิจัยของปรีชา ปาโนรัมย์ (2553, 2555, 2558, 2559, 2560, 2561) สามารถสรุปเป็นภาพรวมของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภอเมืองได้ดังนี้ ประชาชนโดยเฉลี่ยร้อยละ 90 มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อยที่สุด ถึงระดับปานกลาง และร้อยละ 10 ระบุว่า มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ มาก ถึง มากที่สุด โดยสาเหตุที่ประชาชนมีวิถีชีวิตในรูปแบบนี้ สาเหตุหลักๆ คือ ความเข้าใจ หรือ ความรู้ที่มีต่อ “ความหมาย” ของคำว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความคลาดเคลื่อน จึงทำให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน เช่น เข้าใจว่า เมื่อทำนาเหนื่อยก็ให้หยุดทำนาแล้วไปปลูกอย่างอื่นแทน เมื่อชีวิตกินอยู่อย่างไรก็ให้กินอยู่อย่างนั้นไม่ต้องไปใช้ชีวิตแบบอื่นเพราะจะทำให้ตนและครอบครัวลำบากไม่อยู่ในชีวิตที่พอเพียง หรือ ชาวบ้านมีที่ดินเพื่อใช้ในการเพาะปลูกรอบๆบริเวณบ้านแต่ไม่วางแผนเพื่อเพาะปลูกอะไรโดยมีชีวิตและการเป็นอยู่อย่างนั้นพร้อมทั้งมีความต้องการที่จะปรับจ้างบุคคลอื่นหรือ

ไปทำงานทำในตัวเมือง หรือ ที่กรุงเทพมหานคร หรือ ในจังหวัดที่มีความเจริญด้านเศรษฐกิจเพื่อเลี้ยงชีวิตในแต่ละวันและนำเงินมาส่งเสียบุคคลภายในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ถือได้ว่า เป็นความเข้าใจในความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างคลาดเคลื่อน จึงทำให้ไม่สามารถที่จะประยุกต์ใช้ปรัชญาฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะให้บุคคลมีจิตสำนึกในการที่จะประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องนั้นจะต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจในความหมายของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ก่อน จากนั้นความเข้าใจใน 3 ห่วง 2 เงื่อนไข และการมีคุณธรรมจริยธรรม จึงจะตามมา

ดังนั้น ต่อไปนี้คือ คำอธิบายในความหมายของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่เกิดจากผลการวิจัย คำว่า “ปรัชญา” ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน (2542) หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยหลักแห่งความรู้และความจริง ส่วนคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” นั้น สามารถจำแนกออกเป็น 2 คำ ได้แก่ คำว่า “เศรษฐกิจ” และคำว่า “พอเพียง” ซึ่งขออธิบายคำว่า “เศรษฐกิจ” ก่อนเพราะถือว่าเป็นคำที่จะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า พอเพียง ซึ่งเป็นคำถัดไปมากยิ่งขึ้น โดยที่คำว่า “เศรษฐกิจ” นี้ ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน (2542) หมายถึง งานอันเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน แต่เมื่อพิจารณาคำจำกัดความจาก Cambridge English Dictionary ซึ่งให้ความหมายเอาไว้ว่า เศรษฐกิจ หมายถึง การค้า อุตสาหกรรม และเงิน สอดคล้องกับพจนานุกรม Oxford English Dictionary ที่ได้รับรู้ว่า หมายถึง การค้า อุตสาหกรรม และการสร้างความมั่งคั่งหรือรายได้ อย่างไรก็ตาม Adam Smith (1723-1790) ซึ่งเป็นบิดาของวิชาเศรษฐศาสตร์ได้เขียนเอาไว้ในหนังสือของเขาเมื่อปี 1776 ว่า เศรษฐกิจ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความมั่งคั่งหรือรายได้ และแม้กระทั่ง Alfred Marshall ซึ่งเป็นบิดาของวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาค ก็ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า เศรษฐกิจ หมายถึง การค้า การลงทุน การสร้างกำไร และการสร้างรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ John Maynard Keynes ซึ่งเป็นบิดาของวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาคก็ได้อธิบายไว้เช่นเดียวกันว่า เศรษฐกิจ หมายถึง การลงทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ของประเทศ อย่างไรก็ตาม จากคำจำกัดความที่แต่ละสำนักได้ให้มานั้น ผู้เขียนขอสรุปคำอธิบายไว้ว่า “เศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมการลงทุนที่ผ่านวิสาหกิจต่างๆ เช่น กิจการของเจ้าของรายเดียว ห้างหุ้นส่วน บริษัท รัฐวิสาหกิจ เป็นต้น แล้วก่อให้เกิดการผลิต การจำหน่าย และสร้างรายได้” ซึ่งสามารถที่จะอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้โดยใช้ภาพดังต่อไปนี้

จากภาพจะเห็นได้ว่า เศรษฐกิจก็คือ กิจกรรมการลงทุนที่ผ่านวิสาหกิจทั้ง 4 แล้วจึงเกิดการผลิตเป็นสินค้าและบริการหรือจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค และเกิดรายได้ โดยที่ปลายทางของเศรษฐกิจ ก็คือ รายได้ ซึ่งจะเห็นจากคำพูดที่มักจะได้ยินอยู่บ่อยๆ ว่า ประเทศนี้เศรษฐกิจดีหรือไม่ดี นั้นหมายถึง ประเทศนี้

มีรายได้ดีหรือไม่ดี เพราะฉะนั้น การใช้คำว่า รายได้ อย่างเดียว ผู้พูดก็มักจะหมายถึง รายได้ ไม่ได้หมายถึง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ แต่ถ้าพูดถึง เศรษฐกิจ แล้ว ผู้พูดจะหมายถึง กิจกรรมการลงทุนทั้งหมดที่ก่อให้เกิดรายได้ ดังนั้น หากแปลสั้นๆ ของคำว่า เศรษฐกิจ ก็จะแปลว่า กิจกรรมการลงทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ การดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความมั่งคั่ง นั่นเอง ซึ่งหากเรานำมารวมกันกับคำว่า พอเพียง ก็จะเป็นดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง กิจกรรมการลงทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ที่เพียงพอ หรือ เพียงพอต่อการใช้จ่าย นั่นคือ มีกิน มีใช้ และมีเก็บ” และเมื่อพิจารณาจากความหมายนี้ จะพบว่า คำว่า พอเพียง ก็จะหมายถึง การลงทุนที่สมดุล พอดี ทางสายกลาง เป็นไปอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน กล่าวคือ ทำให้มีรายได้ที่เพียงพอต่อการใช้จ่าย รวมทั้งมีคุณธรรม ได้แก่ มีความรอบคอบ ซื่อสัตย์ ระมัดระวัง ขยัน อดทน หมั่นหาจุดบกพร่องเพื่อแก้ไข ที่สำคัญคือ มีการทำงานที่ต่อเนื่องไม่หยุด กล่าวคือ ไม่เกียจคร้านในการทำงาน หมั่นสร้างความเบิกบานในจิตใจเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ ดังนั้น จากความหมายดังกล่าว จะพบว่า การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ต่างๆ การทำเกษตรผสมผสาน การทำไร่นา การทำการเกษตรอื่นๆ การทำงานในภาคเอกชน การทำงานในภาครัฐ เป็นต้น หากการทำงานนั้นเป็นกิจกรรมที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่า บุคคลเหล่านั้นไม่ได้ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมอย่างแน่นอน แต่ถ้าหากว่า การปลูกผักอย่างเดียว แต่การปลูกผักดังกล่าวสามารถที่จะมีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์ สมบูรณ์ในที่นี้คือมีกิน มีใช้และมีเก็บ นี่คือการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง หรือ หากใครก็ตามมีอาชีพรับราชการ แต่สามารถที่มีรายได้จากอาชีพราชการนั้น โดยการวางแผนให้มีกิน มีใช้ และมีเก็บอีกทั้งยังสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี นี่คือ บุคคลสามารถที่จะประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง

3. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัย พบว่า มีอยู่ 4 สิ่งที่เป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั่นคือ หนี้สิน ทรัพย์สิน การออม และความสุข ซึ่ง 4 สิ่งนี้ถือได้ว่า เป็นเครื่องมือชี้วัดว่า บุคคลมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่

3.1 หนี้สิน (เพิ่มหรือลด) ชาวบ้านโดยทั่ว ๆ ไป อาจมองว่า หนี้สิน เป็นเรื่องที่น่ากลัว และในกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยนี้มีอยู่ร้อยละเจ็ดในพันที่วิจัยที่กลัวหนี้สินแต่ก็มีหนี้สิน บางคนก็มีหนี้สินล้านพันตัวทุกคนในเขตพื้นที่นี้ล้วนมีหนี้สิน แต่ในทางธุรกิจมองว่า หนี้สิน คือ เงินกู้ หรือ เงินลงทุน เพราะนักธุรกิจก็คือนักลงทุน เมื่อมีการลงทุนก็ย่อมที่จะนึกถึงผลกำไร การมีหนี้สินในภาคธุรกิจจึงเป็นเรื่องปกติที่จะต้องมีความเสี่ยงแต่นักธุรกิจจะมองว่า ทำอย่างไรหนี้สินจึงจะกลายเป็นทรัพย์สินที่สามารถเปลี่ยนเป็นกำไรได้และมีผลตอบแทนไปในระยะยาว ดังนั้น หากจะวัดว่า บุคคลคนหนึ่งจะประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงวัดอย่างไร ปัจจัยหนึ่งที่สามารถวัดได้เป็นอย่างดีก็คือ “หนี้สิน” โดยพิจารณาว่า บุคคลนั้นมีหนี้สิน เพิ่มขึ้น คงที่ หรือ ลดลง และท้ายที่สุด ไม่มีหนี้สิน และหนี้สินนั้น กลายเป็น “ทรัพย์สิน”

3.2 ทรัพย์สิน (เพิ่มหรือลด) โดยที่ทรัพย์สินถือว่าเป็นดัชนีชี้วัดอย่างหนึ่งของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบความสำเร็จ เพราะทรัพย์สิน ตามความหมายก็คือ วัตถุทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ เช่น บ้าน ที่ดิน รถ นาฬิกา เป็นต้น เป็นวัตถุที่มีรูปร่าง ส่วนวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เป็นต้น ซึ่งทรัพย์สินที่หมายถึงในที่นี้ จากผลการวิจัยนั้นจะพบว่า หากบุคคลมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพย์สินในที่นี้ ควรหมายถึง ทรัพย์สินประเภทที่มีรูปร่าง มีราคา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บ้าน ที่ดิน รถ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จับต้องได้

รวมทั้งทรัพย์สินอื่นๆ ดังนั้น หากบุคคลใดก็ตามที่มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี ทรัพย์สินเหล่านี้ก็จะมามากและเป็นทรัพย์สินที่ปราศจากหนี้สิน โดยอาจมีเพิ่มขึ้นหรือไม่เพิ่มขึ้นก็ได้ แต่มีทรัพย์สินที่สามารถให้ประโยชน์ได้ และสามารถได้ผลกำไรที่เป็นตัวเงิน หรือดอกเบี้ยได้จากทรัพย์สินเหล่านี้ หายที่สุดก็จะกลายเป็นทรัพย์สินและเป็น “การออม” โดยที่ทรัพย์สินทุกประเภทที่กลายเป็นสมบัติของเรา ถือได้ว่าเป็น การออม เพื่อทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินที่จะออกดอกและผลตอบแทนให้กับผู้ถือและไม่เคลื่อนย้ายไปไหน เปรียบเสมือนกับกับ เงินออมที่ฝากไว้กับธนาคาร หากไม่มีการเคลื่อนย้ายไปไหนก็จะงอกเงยเป็นดอกเบี้ยให้กับผู้ถือเงิน

3.3 การออม (เพิ่มหรือลด) การออมเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จในลำดับต่อมา ว่า บุคคลจะสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ซึ่งการออมนั้น บุคคลสามารถที่จะออมเป็นทรัพย์สินใดก็ได้เพื่อให้ทรัพย์สินนั้นผลิตผล งอกเงยเป็นตัวเงินและได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น ซึ่งการออมก็ขึ้นอยู่กับว่า บุคคลจะออมในทรัพย์สินประเภทใด ในที่นี้ขอเปรียบไว้ 2 ประเภทที่ 1 ได้แก่ ทรัพย์สินสภาพคล่องมาก ได้แก่ เงิน ที่บอกว่าสภาพคล่องมากเพราะสามารถใช้เงินได้ทันทีโดยไม่ต้องไปแลกเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นก่อนแล้วจึงจะสามารถใช้เพื่อการซื้อสินค้าได้ ประเภทที่ 2 ทรัพย์สินประเภทคล่องปานกลาง ได้แก่ ทอง รถ และทรัพย์สินที่สามารถจำหน่ายได้ ซึ่งที่บอกว่าเป็นทรัพย์สินประเภทคล่องตัวปานกลางเพราะก่อนที่จะไปซื้อสินค้าต้องแลกเปลี่ยนเป็นเงินก่อน ก่อนที่จะนำไปซื้อสินค้าได้ ประเภทที่ 3 ทรัพย์สินสภาพคล่องน้อย ได้แก่ ที่ดิน ซึ่งที่ดินถือได้ว่า มีสภาพคล่องน้อย เพราะหากจะนำไปซื้อสินค้าเลยนั้น ไม่สามารถทำได้ จะต้องนำไปจำหน่ายหรือไปจำนอง เสียก่อนจึงจะสามารถที่จะนำเงินไปซื้อสินค้าได้ ซึ่งหากนำไปจำนองจะต้องรอเวลาในการที่จะได้เงินเพราะไม่สามารถทำนายได้ว่าที่ดินแปลงนี้จะจำหน่ายได้เมื่อไหร่ แต่หากนำไปจำนองกับนายทุนก็จะพบว่า ในปัจจุบันส่วนใหญ่การจำนองจะต้องผ่านที่ดินจังหวัดเพื่อให้มีการอนุญาตการจำนองที่ถูกต้องดังนั้นจึงต้องอาศัยเวลา หรือหากจะมีการจำนองผ่านธนาคารก็ต้องอาศัยเวลารอสักระยะหนึ่งเพราะจะต้องมีการตรวจสอบหลายอย่างด้วยกัน อย่างไรก็ตาม การออมไม่ว่าบุคคลจะออมเอาไว้ในทรัพย์สินประเภทใด และหากทรัพย์สินประเภทนั้นตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ออมโดยสมบูรณ์นั้น หมายความว่า การออมประสบความสำเร็จ และการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจก็จะประสบความสำเร็จตามไปด้วยเช่นกัน และหายที่สุดหากมีทรัพย์สินเป็นกรรมสิทธิ์ทุกอย่าง และการออมในทรัพย์สินนั้นสามารถที่จะออกดอกออกผลตอบแทนให้กับผู้ออมในระยะยาวและตอบแทนไปเรื่อยๆ ผู้ออมก็จะพบกับความสุข ทางด้านเศรษฐกิจ

3.4 ความสุข (เพิ่มหรือลด) ความสุขถือว่าเป็นดัชนีชี้วัดอันสุดท้าย ที่จะบ่งบอกว่า บุคคลคนนั้นสามารถที่จะประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพราะหากการใช้ชีวิตของแต่ละคนมีความสุขลดลงไปเรื่อยๆ สุดท้ายก็จะกลายเป็นความทุกข์ทันที ซึ่งความสุขในที่นี้จะมีอยู่ 2 แบบได้แก่ ความสุขทางกายและความสุขทางใจ ซึ่งทั้งกายและใจสองส่วนนี้จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แยกกันไม่ออกว่า แบบใดมีความสุขก่อนจึงจะเกิดความสุขอีกแบบหนึ่งภายหลัง ซึ่งความสุขแต่ละอย่างจะเกิดขึ้นได้อาจจะเกิดมาจากความสุขทางใจก่อนแล้วค่อยไปสู่ความสุขทางกายก็มี หรืออาจจะเป็นในลักษณะที่ว่า เมื่อมีความสุขทางกายแล้วก็จะเกิดความสุขทางใจก็ได้แบบนี้ก็มี อย่างไรก็ตาม ความสุขในที่นี้ที่มาจากผลการวิจัย จะพบว่า เป็นความสุขที่มาจากทางกายก่อนแล้วจึงจะมีสุขทางใจตามมาภายหลัง กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีสภาพเศรษฐกิจ สภาพการเป็นอยู่ที่ดี มีเงินที่งอกเงย โดยที่เงินนั้น สามารถนำมากิน ใช้และเก็บได้ในแต่ละวัน สภาพจิตใจก็จะเต็มไปด้วยความสุขที่เกิดขึ้นโดยไม่มี ความลำบากใจต่อการใช้จ่ายในแต่ละวัน

เงินนั้นสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ลักษณะการเป็นอยู่อย่างนี้ บุคคลคนนั้นก็จะได้รับความสุขทางด้านเศรษฐกิจ และกลายเป็นความสุขทางใจในที่สุด

4. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระราชทานไว้ ซึ่งโดยเนื้อหาของวิชาปรัชญาฯ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิชาเศรษฐศาสตร์ โดยรายละเอียดและเป้าหมายอันเดียวกันนั้นคือ เรื่อง การจัดสรรทรัพยากรให้มีประโยชน์สูงสุดต่อผู้ปฏิบัติ ซึ่งวิชาเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นวิชาที่ อדם สมิธ (Adam Smith. 1776) ได้ให้แนวคิดเอาไว้เมื่อปี 1776 โดยได้แต่งตำราเล่มหนึ่งใช้ชื่อเรียกสั้นๆ ว่า The wealth of Nation ซึ่งแปลว่า ความมั่งคั่งของชาติ นับจากนั้นมาวิชาเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละประเทศ โดยเศรษฐศาสตร์นั้น มีความหมายว่า การจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้จัดสรร และแก่ผู้บริโภค แต่หากดูจากคำแปล สามารถแปลได้ว่า การเรียนรู้เพื่อสร้างความมั่งคั่ง ซึ่งสอดคล้องกับวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากความหมายที่ได้อธิบายไว้ นั่นคือ “กิจกรรมการลงทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ที่เพียงพอ หรือ เพียงพอต่อการใช้จ่าย นั่นคือ มีกิน มีใช้ และมีเก็บ” หรือหากจะอธิบายไปแล้วก็คือ “การจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ปฏิบัติ” นั่นเอง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งก็คือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ห่วงที่หนึ่ง คือ ความพอเพียง หรืออาจจะเรียกว่า ความพอดี ความสมดุล หมายความว่า กิจกรรมการทำงาน กิจกรรมการลงทุนให้อยู่ในระดับที่พอเพียง พอดี สมดุล ซึ่งในทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะตรงกับภาษาอังกฤษที่ว่า Sufficiency แต่ในทางเศรษฐศาสตร์ความหมายจะตรงกับคำว่า Equilibrium หรือ ดุลยภาพ ซึ่งก็คือ กิจกรรมการลงทุนทั้งหมดเป็นไปอย่างสมดุล เพื่อให้เกิดความมั่งคั่งต่อผู้ปฏิบัติ ส่วนห่วงที่สอง คือ การมีเหตุผล นั่นก็คือหมายความว่า การลงทุนทุกอย่างที่ได้ออกทุนไปจะต้องมีเหตุผลประกอบ กล่าวคือ การลงทุนด้วยวัตถุประสงค์อะไร จำนวนเท่าไร จะต้องคำนวณดูความสมดุลเพื่อให้การลงทุนนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ลงทุน หรือ การปลูกผักอะไรก็ต้องพิจารณาอย่างมีเหตุผลว่า ผักที่ปลูกนี้จะใช้เพื่อการบริโภคหรือจำหน่าย หากมีเหตุผลแค่การบริโภคแสดงว่า ผู้ปลูกจะต้องหารายได้มาจากส่วนอื่น และการปลูกผักนี้เป็นไปเพื่อลดรายจ่ายในการซื้อกับข้าวเท่านั้น หรือ หากปลูกไปเพื่อมีเจตนาที่จะบริโภคด้วยจำหน่ายด้วยก็จะเป็นการดี เพราะการจำหน่ายจะสามารถทำให้เกิดรายได้มาเลี้ยงครอบครัวได้ และการเลือกที่จะปลูกผักเพื่อการจำหน่ายนั้น ผู้ปลูกจำเป็นจะต้องมีการเรียนรู้เหตุผลตามสถานการณ์ทางการตลาดว่า ผักประเภทใดเป็นที่นิยมบริโภค ผักประเภทใดสามารถที่จะปลูกและจำหน่ายได้ภายในไม่กี่วัน และผักแต่ละประเภทควรจะใช้ช่องทางการตลาดแบบใดในการจำหน่าย หรือ อาจเลือกปลูกโดยใช้วิธีการแบบเกษตรผสมผสาน ดังนั้น การมีเหตุผลประกอบเพื่อการลงทุน การเพาะปลูกให้พิจารณาไปที่ “เหตุผล” เพราะคำนี้มีความหมายว่า การมีเหตุผลประกอบนั้นคือการที่บุคคลคนหนึ่งที่จะประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีการ “เรียนรู้” เพื่อทำให้หลักการ การมี “เหตุผล” สมบูรณ์ที่สุด เช่น การประกอบธุรกิจ ต้องมีการเรียนรู้ หลักการและเหตุผลว่า ประกอบธุรกิจอย่างไรจึงจะมีผลกำไร ตัวอย่างเช่น การขายของชำ เมื่อนำเงินลงทุนมาจำนวนประมาณ 100,000 บาท การจำหน่ายจะต้องมีการทำบัญชี ต้นทุนและกำไร ในแต่ละวัน เมื่อจำหน่ายแต่ละวันเสร็จแล้วจะต้องมีการคัดแยกบัญชีออก ทุนส่วนหนึ่ง กำไรส่วนหนึ่ง แล้วให้นำเฉพาะที่เป็นส่วนต้นทุนเท่านั้นมาลงทุนในการซื้อสินค้าที่จะนำมาจำหน่ายในแต่ละวัน ซึ่งเป็นสินค้าที่จำหน่ายดีที่สุดในแต่ละวัน และจะต้องมีการซื้อแบบกระจาย

ไปให้ครบทุกสินค้า อย่างนำไปซื้อสินค้าเพียงอย่างเดียว หลักการและเหตุผลก็คือ เมื่อมีการจำหน่ายสินค้าที่มีการลงทุนไปจำนวน 100,000 บาท ต้นทุนก็ยังคงมีอยู่ 100,000 บาทตลอดการลงทุน แต่สิ่งที่มีเพิ่มขึ้นนั่นก็คือ กำไร ให้นำกำไรเหล่านั้นมาสะสมเพื่อครบ 1 เดือน ก็ให้พิจารณาดูว่าจะซื้ออะไร หรือ จะจ่ายหนี้ อะไร การลงทุนลักษณะนี้จึงจะมีกำไร อย่างไรก็ตาม หากมีความประสงค์จะลงทุนเพิ่มก็ให้นำส่วนที่เป็นกำไรเติมเข้าไปในอีก 1 เดือนถัดมา แล้วก็ให้ดำเนินการในลักษณะนี้อีก เพราะจากการสังเกตการณ์ลงทุนที่ผ่านมาหลายคนนำเงินลงทุนกับกำไรมารวมกันแล้วก็มีการใช้จ่ายทันทีเมื่อมีการใช้จ่ายในลักษณะนี้จะทำให้ไม่พบกำไรและทำให้ต้นทุนลดลงอย่างรวดเร็ว และทำให้บุคคลคนนั้นจะต้องกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเข้าไปอีก นี่คือนิยามของการมี “เหตุผล” ซึ่งแต่ละคนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้หรือจะต้องทำการศึกษา เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะและความชำนาญ ที่จะต้องมีก็จัดอยู่ในการมีเหตุผลประกอบเช่นกัน ห่วงที่สาม คือ การมีภูมิคุ้มกัน ห่วงที่สามนี้ถือได้ว่าเป็นจุดสำคัญที่จะทำให้การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งภูมิคุ้มกันในงานวิจัยนี้จะหมายถึง “การทำจิตใจให้เบิกบานต่อการทำงานในอาชีพของตนทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน การทำงานอย่างต่อเนื่องไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการคิดวิเคราะห์ เพื่อค้นหาข้อบกพร่องต่างๆ แล้วนำมาซึ่งการแก้ปัญหา” ลักษณะเช่นนี้คือ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ แม้กระทั่งการปลูกผักสวนครัว การปลูกพืชผสมผสาน การทำไร่ไถนา การทำอาชีพรับจ้าง หรืออาชีพอื่นๆ หากทุกอาชีพมีภูมิคุ้มกันในตัวเอง ก็จะทำให้การทำงานในอาชีพนั้นๆ ประสบความสำเร็จ ซึ่งบุคคลใดก็ตามไม่มีภูมิคุ้มกัน เช่น เปิดร้านขายก๋วยเตี๋ยวมาได้ประมาณครึ่งเดือน แต่ขายไม่ได้ก็หยุดขายทันที เปิดร้านขายของชำขายแล้วไม่ได้กำไรก็หยุดขายทันที เป็นต้น ลักษณะการทำงานแล้วหยุดเมื่อเจอปัญหาและอุปสรรคลักษณะแบบนี้คือการขาดภูมิคุ้มกัน ดังนั้น หากพบกับสถานการณ์ในลักษณะนี้ ต้องมีการปรับปรุงและแก้ไขว่า ทำอย่างไรจึงจะขายก๋วยเตี๋ยวได้ ทำอย่างไรจึงจะขายของชำแล้วได้กำไร ต้องค้นหา ต้องศึกษาเพื่อหาทางออก ลักษณะเช่นนี้ ก็คือ การสร้างภูมิคุ้มกัน ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาให้มาก หากจุดเด่นของการจำหน่ายก๋วยเตี๋ยวให้ได้ หากจุดความต้องการของผู้บริโภคให้ได้ว่า ผู้บริโภคต้องการแบบไหนแล้วปรับวิธีการจำหน่าย เพิ่มความโดดเด่นให้กับก๋วยเตี๋ยวของตน ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้บริโภคได้ทราบว่า ร้านของตนอยู่ที่ใด อร่อยแบบใด ทำไมจึงต้องมาทานก๋วยเตี๋ยวที่ร้านนี้ เป็นต้น ดังนั้น หากจะพิจารณาว่าอะไรคือภูมิคุ้มกัน วิเคราะห์ง่ายก็คือ “การทำอย่างไรที่จะทำให้จิตใจของเราไม่ย่อท้อต่อการทำงาน เบิกบานตลอด กระตือรือร้นตลอด อยากที่จะทำงานนั้นให้ประสบความสำเร็จเสมอ” นั่นคือการสร้างภูมิคุ้มกัน ส่วนอีก 2 เงื่อนไข ก็คือ เงื่อนไขที่ 1 เงื่อนไขความรู้ กล่าวคือ การมีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการทำงานของตนเองอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาแล้วประยุกต์ใช้ให้มีความเชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการ วางแผน และความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ และเงื่อนไขที่ 2 เงื่อนไขคุณธรรม คือ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทนซึ่งความอดทนนี้เองจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งจะต้องมีความเพียร และการใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่าหลงใหลในอบายมุข

5.หลักการดำเนินชีวิตของผู้มีเงินเดือนประจำภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตของผู้มีเงินเดือนประจำในปัจจุบันจะพบปัญหาหลายอย่างคือ หลายคนมีหนี้สินที่แบกไว้จากแหล่งเงินทุนหลายแหล่ง หลายคนมีชีวิตและการเป็นอยู่ที่ฟุ่มเฟือย ส่วนมากเหมือนมีเงินแต่ไม่มีเงินซึ่งมีการแต่งตัวดีแต่เศรษฐกิจส่วนตัวหรือรายได้ไม่ดี และผู้ที่มีอาชีพเป็นพนักงาน ไม่ว่าจะรับราชการ

หรือ เป็นพนักงานในเอกชน มักจะไม่ทำอาชีพอื่น หรือ ทำการเกษตร ดังนั้น หากผู้มีอาชีพนี้จะมีรายได้ การดำเนินชีวิตจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวางแผนค่าใช้จ่าย ซึ่งผลการวิจัย พบว่า พนักงาน หรือ ลูกจ้าง จะมีรายได้ในรูปแบบของ เงินเดือน หรือ ค่าจ้าง โดยส่วนมากจะได้รับเดือนๆละหนึ่งครั้ง นี่เป็นรายได้ที่เกิดจากน้ำพักน้ำแรง แต่รายได้ส่วนนี้โดยส่วนมากพนักงาน หรือ ลูกจ้าง มักจะใช้จ่ายเร็วและจะไม่มีการวางแผนเพื่อให้รายได้นั้นมีการใช้จ่ายได้ตลอดทั้งเดือนรวมทั้งไม่มีการวางแผนเพื่อให้รายได้นั้นงอกเงยขึ้น หรือ เกิดมูลค่าเพิ่ม แต่หากมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ พนักงาน หรือ ลูกจ้าง สามารถมีเงินใช้ได้ตลอดทั้งเดือน รวมทั้งอาจทำให้เงินที่ได้รับมีการงอกเงยขึ้นมา หรือ ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ โดยสามารถทำได้คือ เมื่อมีรายได้ ควรแบ่งรายได้นั้นออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 วางแผนเพื่อให้มีการใช้จ่ายได้ตลอดทั้งวัน (มีกิน)

ส่วนที่ 2 วางแผนให้มีการใช้เงินได้ตลอดทั้งเดือน (มีใช้) และส่วนที่ 3 วางแผนเพื่อการออมเงินไว้ในอนาคต (มีเก็บ) โดยจะขอยกตัวอย่างของการทำงานแล้วออมเงินไว้ และขอชี้แจงว่า นี่เป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น ส่วนยอดจำนวนเงินที่จะต้องเก็บและฝากไว้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ซึ่งตัวอย่างมีดังนี้

สมมติว่า มีเงินเดือน ๆ ละ 10,000 บาท ให้มีการวางแผนใช้จ่ายได้ตลอดทั้งวัน ๆ ละ 300 บาท ส่วนที่เหลือให้ฝากออมทรัพย์กับธนาคารและทำบัตรเอทีเอ็มไว้เป็นจำนวนเงิน 8,700 บาท และส่วนที่เหลืออีก 1,000 บาท ให้นำไปฝากเป็นเงินออมโดยไม่ทำบัตรเอทีเอ็ม ซึ่งพิจารณาจากตารางข้างล่างนี้

ส่วนที่	รายละเอียด	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
ส่วนที่ 1	มีเงินใช้ตลอด 1 วัน (มีกิน)	300	พิจารณาจากการใช้ในแต่ละวัน
ส่วนที่ 2	ฝากธนาคารแบบมีบัตรเอทีเอ็ม (มีใช้)	8,700	สามารถถอนมาใช้ได้ตลอด และควรมีการถอนมาใช้เพียงวันละ 300 บาท
ส่วนที่ 3	ฝากประจำ (มีเก็บ)	1,000	ฝากออมไว้ตลอดทุกเดือน นี่จะเป็นผลให้เกิดเป็นเงินออมและมีมูลค่าเพิ่มเป็นลักษณะดอกเบี้ย ซึ่งจะได้รับมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแหล่งเงินฝากว่าฝากกับธนาคารใดดอกเบี้ยเท่าไร (นี้เป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้น)
รวมเป็นเงิน		10,000	

ซึ่งในส่วนนี้ อธิบายเพิ่มเติมได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 วางแผนเพื่อให้มีการใช้จ่ายได้ตลอดทั้งวัน ในการวางแผนเพื่อให้มีการใช้จ่ายได้ตลอดทั้งวันนั้น ควรมีการคำนวณรายจ่ายในแต่ละวันล่วงหน้าว่า วันนั้นจะต้องใช้จ่ายอะไรบ้าง เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อการรับประทานอาหารเช้า กลางวัน และเย็น ค่าน้ำมันรถ เป็นต้น หลังจากนั้นให้เก็บเงินสดไว้ในกระเป๋าเป็นจำนวนเงินเท่ากับที่มีการคำนวณ ตัวอย่างเช่น มีเงินเดือน ๆ ละ 10,000 บาท รับประทานอาหารเช้าเป็นจำนวนเงิน 50 บาท รับประทานอาหารกลางวันเป็นจำนวนเงิน 50 บาท จะต้องซื้ออาหารมื้อเย็นเป็นจำนวนเงิน 100 บาท และเติมน้ำมันรถเป็นเงินจำนวน 100 บาท รวมเงินที่จะต้องมีการสำรองไว้ในกระเป๋าสตางค์เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 300 บาท

ข้อควรระวังก็คือ อย่าพยายามเก็บเงินสดไว้ในกระเป๋าสตางค์มากเกินไป เพราะหากเก็บไว้เป็นจำนวนมาก จะทำให้มีการใช้จ่ายโดยไม่รู้ตัว และการใช้จ่ายจะเกิดขึ้นโดยไม่จำเป็น

ส่วนที่ 2 วางแผนให้มีใช้เงินได้ตลอดทั้งเดือน ให้มีการวางแผนฝากเงินไว้ในธนาคารในลักษณะฝาก ออมทรัพย์ แล้วทำบัตร ATM ไว้เพื่อสะดวกในการกดเงินออกมาใช้ในแต่ละวัน โดยหากมีเงินเดือน ๆ ละ 10,000 บาท และมีเงินสำรองใช้แล้วต่อวัน ๆ ละ 300 บาท เงินคงเหลือ คือ 9,700 บาท แต่ให้มีการนำไปฝากไว้ในบัญชีนี้เป็นจำนวนเงิน 8,700 บาท และเมื่อใช้หมดแล้วก็ให้กดมาครั้งละ 300 บาทเพื่อนำไปใช้ในแต่ละวัน ลักษณะการทำแบบนี้เป็นการควบคุมการใช้จ่ายโดยไม่ต้องมีการจัดทำเป็นบัญชีครัวเรือน และเป็นการสะดวกสำหรับผู้ทำงาน และเป็นที่น่าสังเกตว่า หากมีการดำเนินการใช้จ่ายในลักษณะนี้ไปเรื่อย ๆ ก็จะเป็นลักษณะนิสัยและเป็นการจัดระเบียบการดำเนินชีวิตด้านค่าใช้จ่ายไปภายในตัว และเมื่อใช้จ่ายไปเรื่อย ๆ ในแต่ละวันในลักษณะนี้อาจทำให้มีการใช้จ่ายในแต่ละวันไม่ถึง 300 ก็เป็นไปได้ และเมื่อเป็นเช่นนั้น เงินส่วนที่จะใช้เป็นการออมเพื่อฝากไว้ใช้ในอนาคตนั้นอาจไม่ใช่เงินเพียงแค่ 1,000 บาทก็ได้ แต่อาจจะเพิ่มเป็น 1,200 บาท ถึง 1,500 บาท ต่อเดือนก็เป็นได้ เมื่อบุคคลมีการดำเนินชีวิตไปในลักษณะนี้เรื่อย ๆ สิ่งหนึ่งที่จะตามมาก็คือ กลายเป็นนิสัยของบุคคลนั้นทันที หรือ เรียกว่าภูมิคุ้มกันที่จะทำให้บุคคลนั้นมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบด้านการใช้จ่ายเงิน

และส่วนที่ 3 วางแผนเพื่อการออมในอนาคต ในส่วนของการวางแผนเพื่อให้มีเงินใช้ในอนาคต หรือ ที่เรียกว่า เงินออม นั้น ในที่นี้ก็จะให้มีการฝากเงินจากเงินเดือน โดยแบ่งมาฝากไว้เพียง 1,000 บาท เงินส่วนนี้ไม่ควรฝากแล้วทำบัตรเอทีเอ็ม เพราะหากทำบัตรเอทีเอ็มแล้วก็จะทำให้สามารถเบิกเงินไปใช้ได้ตลอดเวลา แล้วลักษณะการฝากจะไม่เป็นการฝากเพื่อการออม อย่างไรก็ตามการฝากเงินในลักษณะนี้ควรจะฝากในลักษณะการฝากประจำ เพราะจะได้รับอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าการฝากแบบปกติ ดังนั้น หากบุคคลมีการฝากแบบนี้ไปเรื่อย ๆ ผ่านไปหนึ่งปี ก็จะมีเงินออมเป็นจำนวนเงินถึง 12,000 บาท และหากธนาคารให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากนี้เป็นร้อยละ 3 ต่อปี ก็จะมีดอกเบี้ยคิดเป็นจำนวนเงิน 360 บาท นี่เป็นมูลค่าของเงินที่เพิ่มขึ้น และเมื่อมีการทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ และมีเงินฝากเป็นจำนวน 5 ปี เขาก็จะมีเงินถึง 12,000 บาท $\times$ 5 ปี เท่ากับเป็นจำนวนเงิน 60,000 บาท ลักษณะแบบนี้เรียกว่า มูลค่าเพิ่มที่คิดเป็นตัวเงินในเชิงเศรษฐศาสตร์

ข้อสังเกตก็คือว่า หากเราไม่มีการดำเนินชีวิตที่เป็นระบบแบบนี้ ท้ายที่สุดก็ไม่มีทรัพย์สินอะไร นอกจากการใช้ไป กินไปในแต่ละวันเท่านั้น โดยหากทุกคนลองพิจารณาดูก็จะพบว่า ตั้งแต่เกิดมาจากอายุ 1 ขวบจนกระทั่งถึงปัจจุบันสมมติว่าอายุ 26 ปี เรามีการใช้จ่ายไปแล้วเป็นจำนวนเท่าใด ก็จะพบว่า บางคนมีการใช้เงินมาแล้วรวมหลายล้านบาท ลองนำเงินจำนวน 5,000 บาทต่อเดือนที่ใช้จ่ายคุณจำนวนปีแล้วจะพบว่ายอดรวมค่าใช้จ่ายที่จ่ายออกไปมีมูลค่าเงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางคนไม่ใช่ว่าตัวเลขเพียง 5,000 บาทมาคูณเท่านั้น แต่อาจจะมีตัวเลขของค่าเทอม ค่าเล่าเรียน ค่าอื่น ๆ เข้ามารวมคำนวณด้วย ซึ่งอาจจะไม่ใช่เพียงเงินจำนวน 5,000 บาทเท่านั้น แต่อาจเป็นจำนวนเงิน 10,000 ถึง 20,000 บาทก็ได้และเมื่อคำนวณตัวเลขดูก็จะพบว่า ตัวเลขของการใช้จ่ายตั้งแต่มีชีวิตมาจนกระทั่งถึงอายุ 26 ปี จะเป็นตัวเลขค่าใช้จ่ายที่มหาศาล และเมื่อพิจารณาเรื่องของเงินที่เหลือในปัจจุบันก็จะพบว่า ถึงแม้จะมีการใช้จ่ายเงินไปแล้วเป็นจำนวนมหาศาล แต่ตัวเลขเงินออมในปีปัจจุบันกลับไม่มีเหลือ ซึ่งเรื่องนี้หากมีการวิเคราะห์ดูก็จะพบว่า คนส่วนใหญ่จะเสียโอกาสด้านนี้เป็นจำนวนมาก เพราะไม่รู้ว่ ปรชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริงแล้วควรจะประยุกต์ใช้อย่างไร ดังนั้น ควรมีการประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

6.หลักการค้าเงินชีวิตของเกษตรกร

เกษตรกรในประเทศไทยนั้น ไม่ว่าจะเป็น ทำนา ทำไร่ ทำสวน หรือ ปลูกผักผสมผสาน สามารถที่จะประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี เพราะถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีที่ดินหลายไร่และที่สำคัญมีอุปกรณ์ต่างๆ ที่พร้อมที่จะดำเนินการได้ เกษตรกรในเขตพื้นที่วิจัย ส่วนใหญ่จะมีบ้านอยู่แล้วในหมู่บ้าน คือ อยู่กันเป็นหมู่บ้านและเป็นบ้านที่อยู่ติด ๆ กัน บางหมู่บ้านก็อยู่ห่างกัน แต่ทุกหมู่บ้านจะมีพื้นที่ทำนา ทำสวน ทำไร่ อยู่บริเวณอื่นแต่ก็อยู่ไม่ไกลไปจากหมู่บ้าน โดยแต่ละหมู่บ้านจะมีบริเวณบ้านที่สามารถใช้ปลูกพืชผักสวนครัวได้ แต่หลายหมู่บ้านมีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่มีการปลูกพืชผักสวนครัวบริเวณรอบบ้าน อีกประมาณร้อยละ 95 ซื้อมาตามคลองถม อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในพื้นที่วิจัยหากจะมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้โดยไม่ต้องใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าต่างๆ ที่คลองถม จะต้องทำ “ที่นาให้มีชีวิต” “ที่สวนให้มีชีวิต” และ “ที่ไร่ให้มีชีวิต” คำว่า “ให้มีชีวิต” ในที่นี้ หมายถึง การจำลองที่นา ที่สวนและที่ไร่ ให้เสมือนมีบ้านเพื่อการกินอยู่หลับนอนและมีการวางแผนเพื่อการเพาะปลูกพืชผสมผสานในที่นา ที่สวน ที่ไร่ โดยอาจจะจำลองรูปแบบการแบ่งและการจัดสรรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ การจัดสรรที่ดินเพื่อการเพาะปลูกเป็น 30:30:30:10 บนที่นา ที่สวน และที่ไร่ เพราะบริเวณบ้านนั้นไม่ได้อยู่ในที่นา ที่สวน และที่ไร่ แต่บ้านของเกษตรกรทุกคนในเขตพื้นที่วิจัยจะอยู่ที่หมู่บ้านเป็นหลัก แต่หากจะทำพื้นที่ให้มีชีวิต จะต้องมีการจำลองที่นา ที่สวนและที่ไร่ ให้เป็นเสมือนมีบ้านที่สามารถไปกินอยู่หลับนอนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่นา เกษตรกรทุกคนจะปล่อยให้กร้างว่างเปล่าในช่วงฤดูหนาวและร้อน แต่จะไปลงมือทำนาในช่วงฤดูฝนพอสิ้นสุดฤดูทำนาก็จะไปทำงานอย่างอื่นแทน สาเหตุอาจเป็นเพราะเมื่อสิ้นสุดฤดูทำนา ที่นาทุกพื้นที่จะแห้งแล้งไม่มีน้ำ จึงทำให้เกษตรกรแต่ละคนต้องปล่อยให้ว่างเปล่า โดยไม่ทำกิจกรรมอย่างอื่น ๆ บนที่นา และสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นวัฒนธรรมของการทำนาในเขตพื้นที่บริเวณนี้แล้ว อย่างไรก็ตาม หากมีการปรับทัศนคติให้มีการ “ทำนา ทำไร่ ทำสวนแบบมีชีวิต” ก็จะทำให้เกิดเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ต่อไปนี้เป็นตัวอย่าง

การแบ่งพื้นที่นา โดยให้มีการยกพื้นที่แปลงหนึ่งร้อยละ 10 เป็นพื้นที่ปลูกกระท่อม ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ รวมทั้งคอกเลี้ยงสัตว์ (ซึ่งอาจปลูกบนสระน้ำ) เรือนเพาะชำ ฉางเก็บผลผลิตผลการเกษตร และมีการปลูกพืชสวนครัว ผักผสมผสาน ฯลฯ ส่วนอีกร้อยละ 30 ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับพื้นที่ที่ปลูกกระท่อม ให้ขุดเป็นสระน้ำใหญ่พอประมาณ เพื่อให้มีน้ำใช้สม่ำเสมอตลอดปี โดยเก็บกักน้ำฝนในฤดูฝน และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ และพืชน้ำต่างๆ เช่น ผักบุ้ง ผักกระเฉด โสน ฯลฯ ซึ่งจากการสังเกตพบว่า ในเขตพื้นที่วิจัยทุกพื้นที่ เมื่อขุดดินลงไปลึกๆ จะพบกับแม่น้ำที่อยู่ข้างล่างและไหลวนขึ้นมาอยู่ตลอดซึ่งเกษตรกรสามารถมีน้ำใช้ได้ตลอดทั้งปี หากเกษตรกรใช้โอกาสนี้ในการขุดเป็นบ่อ หรือขุดเป็นสระก็จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปลูกผัก หรือเลี้ยงปลาได้ หรือจะทำบิ่มน้ำขึ้นมาใช้ก็ได้ มีหลายวิธีที่สะดวก และมีเกษตรกรบางรายในพื้นที่อื่นใช้วิธีการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อนำพลังงานไฟฟ้าไว้ใช้งานก็มี ซึ่งจากที่สอบถามเกี่ยวกับราคาค่าติดตั้งโซลาร์เซลล์ในปัจจุบันราคาไม่แพง สามารถที่จะติดตั้งเพื่อนำมาใช้งานได้ และในเขตพื้นที่วิจัยก็สามารถที่จะดึงไฟฟ้าจากหมู่บ้านมาเพื่อติดตั้งไฟฟ้าไว้ใช้งานในที่นา สวน ไร่ ได้เช่นกัน ซึ่งเกษตรกรสามารถที่จะเลือกวิธีที่ประหยัดและคุ้มกับตนเองมาใช้ได้ตามความเหมาะสม พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันสำหรับครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี โดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพง เป็นการลดค่าใช้จ่าย และสามารถพึ่งตนเองได้ และพื้นที่อีกประมาณ 30 % ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร ฯลฯ อย่างผสมผสานกัน และหลากหลายในพื้นที่เดียวกัน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือ จากการบริโภคก็นำไปขายได้ เป็นที่อยู่อาศัย และอื่นๆ

สรุป

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถือว่าเป็นปรัชญาที่เข้ากับบริบทของสังคมไทย การที่จะให้แต่ละบุคคลเข้าใจในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น จะต้องให้บุคคลคนนั้นเข้าใจในความหมายของคำ ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเบื้องต้นก่อน กล่าวคือ คำว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง “กิจกรรม การลงทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ที่พอเพียง หรือ เพียงพอต่อการใช้จ่าย นั่นคือ มีกิน มีใช้ และมีเก็บ” และความหมายนี้ได้สอดคล้องกับความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ ที่ว่า เศรษฐศาสตร์ คือวิชาที่ว่าด้วยเรื่อง “การจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ปฏิบัติ” สิ่งที่สำคัญที่สุดในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ การประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และการประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้จัก สิ่งที่เป็นจุดหมายปลายทางสุดท้ายนั่นคือ เกณฑ์การประเมิน ว่ามีบุคคลมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้องหรือไม่ โดยที่หากจะวัดว่าตนเองมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกต้องหรือไม่ ให้วัดด้วยดัชนีชี้วัดความสำเร็จ 4 ประการ นั่นคือ หนี้สิน ทรัพย์สิน การออม และความสุข หากดัชนีชี้วัดทั้ง 4 ประการนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบายไว้ข้างต้น กล่าวคือ ไม่มีหนี้สิน หนี้สินเปลี่ยนเป็นทรัพย์สิน ทรัพย์สินเปลี่ยนเป็นการออม และการออมก็ทำให้บุคคลเกิดความสุขทางเศรษฐกิจที่สัมผัสได้ นี่คือการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างสมบูรณ์แบบ หากบุคคลมีการประยุกต์ใช้แต่ผลที่ได้รับตรงกันข้ามก็แสดงว่า การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงไม่สมบูรณ์แบบนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมี บุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ปรีชา ปาโนรัมย์. (2553). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานในเขตอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์*.บุรีรัมย์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- ปรีชา ปาโนรัมย์. (2555). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มมูลค่าด้านเศรษฐกิจให้แก่ผู้ผลิตสินค้าชุมชนประเภทขนมจีนภายใต้การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*.บุรีรัมย์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- ปรีชา ปาโนรัมย์. (2558). *การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- ปรีชา ปาโนรัมย์. (2559). *การจัดการองค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้านเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- ปรีชา ปาโนรัมย์. (2560). *การจัดการองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ แบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- ปรีชา ปาโนรัมย์. (2561). *การจัดการความรู้เกษตรพอเพียงทฤษฎีใหม่และการถ่ายทอดแบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา.